

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Рада молодих учених Університету Ушинського

Історико-філологічний факультет

Кафедра всесвітньої історії та методики її навчання

«ІСТОРИЧНА НАУКА В УМОВАХ ВІЙНИ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ»

12 березня 2026 року

Збірник матеріалів

Всеукраїнської наукової конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

Одеса, 2026

УДК: 930.2 + 930.85 + 94

DOI: <https://doi.org/10.24195/HistoricalStudies2026>

*Рекомендовано вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 13 від 30 квітня 2026 р.)*

Рецензенти:

Покась М. С. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Атаманюк З. М. – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Історична наука в умовах війни очима здобувачів вищої освіти та молодих учених: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Одеса: Університет Ушинського, 2026. 142 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої дослідженню наступних концептуальних питань сучасної історичної науки: історія Стародавнього світу та Середніх віків, історія Нового часу, проблеми новітньої історії та сучасності, Історія дипломатії та міжнародних відносин, історія війн та військової справи. А також матеріали в сфері методики навчання історичних дисциплін в закладах освіти, що значно розширює дослідницькі межі.

Матеріали, подані у збірнику будуть корисними для науковців, освітян та всіх хто прагне вдосконалити освітній процес та сприяти розвитку сучасної історичної науки.

**«Історична наука в умовах війни очима здобувачів вищої освіти
та молодих учених»**

12 березня 2026 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Красножон Андрій Васильович – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Кон Олена Олександрівна – декан історико-філологічного факультету ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат філологічних наук, доцент кафедри словянського мовознавства.

Ковальський Станіслав Валентинович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Окорокова Віра Вікторівна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Добролюбська Юлія Андріївна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Яновська Лариса Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Федотов Н. О.	Принцип бунбу рьодо (文武両道) та роль поезії у формуванні військової культури Японії	118
Янак Д. Д.	Самохідні штурмові гармати Вермахту	127

Методика навчання історичних дисциплін в закладах освіти

Половенко Н. А.	Використання історико-порівняльного методу на уроці всесвітньої історії на тему «Виховання та освіта цивілізації майя до та після конкістадорів»	133
Плаксива В. О.	Методичні особливості використання сторітелінгу під час вивчення історії розвитку техніки	136

виплекав грандіозну схему вигнання іспанців і на додачу, коронації себе «королем»[2, с.102].

Використання історико-порівняльного методу із залученням зображень, сприяє кращому уявленню учнів про період, що вивчається, про те яка була система виховання та освіти у народі майя, чи всі мали право на те щоб навчатися, хто навчав, і зрештою дає можливість простежити динаміку змін яка відбулась у різний час в історії майя. А візуальні зображення дають можливість побачити як ці процеси зображували свідки тих подій, і мати певну картинку про ці події.

Література

1. Пометун О.І., Фрейман Г.О. Методика навчання історії в школі: навч. посіб. Київ: Генеза, 2006. 328 с.
2. Farriss, N.M.(1984). *Maya society under colonial rule: The collective enterprise of survival. Princeton University Press.*
3. Rossi, F.D.(2017). Pedagogy and State: An Archeological Inquiry into Classic Maya Educational Practice. *Cambridge Archeological Journal?* 27 (1)? 103-121.

Науковий керівник: Яновська Л. Г., кандидат педагогічних наук., доцент кафедри всесвітньої історії та методика її навчання ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Плаксива В. О.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Історія)
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СТОРІТЕЛІНГУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ТЕХНІКИ

Сторітеллінг у педагогіці розуміють як спосіб подання навчального змісту через цілісну історію з героями, конфліктом і розв'язкою, що передає знання, цінності та моделі поведінки. На уроках історії це дає змогу перетворювати абстрактні дати, поняття й описи процесів на живі оповіді про людей, їхні рішення та наслідки цих рішень. Особливу силу мають реальні життєві історії винахідників, інженерів, підприємців, оскільки вони допомагають учням співвідносити прочитане з власним досвідом та сучасністю [2].

У методиці викладання історії технічних винаходів сторітеллінг виступає засобом «олюднення» науки й техніки замість абстрактної «парової машини» учні знайомляться з конкретними діями, з їхніми сумнівами, помилками, поразками й успіхами. Такі історії створюють емоційний фон, що стимулює інтерес, сприяє кращому запам'ятовуванню та полегшує осмислення складних причинно-наслідкових зв'язків [1].

Психолого-педагогічні можливості сторітеллінгу.

Використання оповіді як дидактичного засобу активізує одразу кілька сфер розвитку дитини: когнітивну, емоційну, мовленнєву й соціальну. По-перше, історії суттєво поліпшують навички слухання та розуміння учням потрібно утримати в пам'яті послідовність подій, відстежувати зміну ситуацій, узагальнювати почуте та робити висновки. Регулярна робота з історіями тренує здатність концентруватися протягом тривалішого часу, що особливо важливо в умовах перевантаження інформацією. По-друге, сторітеллінг стимулює розвиток уваги, на відміну від пасивного перегляду відео, слухання розповіді вимагає від дитини самостійно «домалювати» простір, зовнішність героїв, технічні об'єкти та перебіг подій. По-третє, оповідання сприяє мовленнєвому й емоційному самовираженню, учні вчаться вербалізувати власні почуття, оцінки, моральні судження, ставити запитання до вчинків персонажів та аргументувати свою позицію [5].

Крім того, робота з історіями формує емпатію й соціальне розуміння, діти приміряють на себе роль персонажа, намагаються пояснити його дії, бачать зв'язок між особистими рішеннями та історичними наслідками. Завдяки цьому історія технічних винаходів постає не тільки як лінія сухих фактів, а як поле морального вибору, соціальних конфліктів, ціннісних дилем [3].

Загальні дидактичні принципи сторітеллінгу.

Для ефективного використання сторітеллінгу важливо дотримуватися кількох базових вимог до побудови навчальної історії. По-перше, оповідь має бути лаконічною та прозорою за змістом учень повинен без труднощів вловити головну думку, не гублячись у надмірі деталей. По-друге, історія потребує виразної подачі інтонації, паузи, темп, жести й міміка вчителя підсилюють емоційний вплив та допомагають структурувати інформацію. Важливо, щоб історія сприймалася природно й невимушено, а не як «мораль у лоб», інакше учні можуть відторгнути прихований сенс. Тому сторітеллінг готується заздалегідь, з чітко сформульованою дидактичною метою, але на уроці подається як жива імпровізована розмова. З погляду методики, це своєрідне емоційне «занурення»,

яке допомагає вчителю керувати увагою класу, виділяти ключові моменти та ініціювати рефлексію учнів щодо змісту [6].

Освітні ефекти сторітеллінгу для вивчення історії техніки.

Систематичне застосування сторітеллінгу на уроках історії технічних винаходів дає низку навчальних результатів. По-перше, покращується запам'ятовування фактів і хронології інформація, вбудована в сюжет, відтворюється легше, ніж розрізнені дати та прізвища. Дослідження цифрового сторітеллінгу в історичній освіті показують, що сюжетне подання матеріалу позитивно впливає на когнітивні результати та довготривале збереження знань. По-друге, історії розширюють кругозір, знайомлять учнів із культурним і соціальним контекстом виникнення винаходів, демонструють взаємозв'язок науки, економіки, політики й повсякденного життя. Розповіді про промислову революцію, історію авіації чи створення Інтернету можуть поєднувати технічні аспекти з історією повсякдення, питаннями праці, екології, етики використання технологій. По-третє, сторітеллінг сприяє формуванню критичного мислення, учні аналізують позицію оповідача, порівнюють різні інтерпретації подій, ставлять під сумнів однозначні оцінки прогресу [4].

У сучасних умовах особливу увагу привертає цифровий сторітеллінг, а саме використання відео, інтерактивних презентацій, анімації, подкастів, у яких учні самі створюють історії про минуле. Доведено, що такий формат підвищує залученість, розвиває цифрову грамотність, комунікативні та командні навички, а також сприяє глибшому осмисленню історичного матеріалу [7].

Методика побудови історичного сторітеллінгу про технічні винаходи.

Перший крок у методиці - добір змісту, придатного до оповідної подачі. Не кожна тема однаково зручна для розповіді, тому доцільно обирати сюжети з чітким розвитком подій, передумови, конфлікт/проблема, пошук рішення, винахід, його наслідки. Наприклад, історія створення парової машини, винаходу телеграфу, польоту братів Райт, розробки Всесвітньої мережі може бути структурована як драматична оповідь про подолання перешкод. Другий крок - побудова композиції, експозиція (історичний контекст), зав'язка (проблема, яку потрібно розв'язати), розвиток дії (спроби, помилки, конкуренція), кульмінація (створення винаходу, ключова подія), розв'язка (наслідки для суспільства, життя людей). Така тричастинна структура «початок - середина - кінець» допомагає учням не губитися в деталях і водночас бачити причинно-наслідкові зв'язки. Третій крок - насичення історії деталями, як то опис середовища майстерні, шум фабрики, вигляд перших машин, реакцію сучасників на новий винахід. Саме ці

елементи роблять розповідь емоційно переконливою та сприяють «перенесенню» учнів в іншу епоху. При цьому важливо, щоб кожна деталь працювала на головну ідею уроку, а не перетворювала оповідь на суто художній текст без навчальної мети [8].

Роль персонажів і конфлікту.

Центральною ланкою навчального сторітеллінгу є система персонажів. Історичні постаті, винахідники, інженери, підприємці, робітники, користувачі нових технологій постають як багатовимірні особистості зі своїми мотивами, слабкостями й внутрішніми суперечностями. Таке «олюднення» історичних діячів допомагає учням усвідомити, що науково-технічний прогрес створюють звичайні люди, які роблять вибір у конкретних умовах.

Конфлікт у таких історіях може мати різну природу, наприклад боротьба з технічними труднощами, протистояння традиційним уявленням, конкуренція між винахідниками, зіткнення економічних інтересів, моральні дилеми щодо використання винаходу. Представляючи історію як послідовність конфліктів і шляхів їх розв'язання, вчитель підводить учнів до усвідомлення складності історичних процесів і багатоваріантності їхніх наслідків [2].

Активізація учнів через запитання та творчі завдання.

Важливою методичною умовою є перехід від пасивного слухання до активної взаємодії з історією. Під час або після розповіді вчитель ставить учням запитання про мотиви персонажів, альтернативні варіанти розвитку подій, моральну оцінку вчинків, вплив винаходу на різні соціальні групи. Такі запитання стимулюють рефлексію, розвивають уміння аргументувати й зіставляти різні точки зору. Ефективним є залучення учнів до створення власних історій, від творчих переказів подій очима різних учасників до написання «листа винахіднику», коміксу про технічний прорив або короткого подкасту про історію певного пристрою. Ця діяльність не тільки сприяє глибшому засвоєнню фактичного матеріалу, а й розвиває творчість, навички письма, усного мовлення, медіаграмотність [5].

Міжпредметна інтеграція сторітеллінгу.

Сторітеллінг у вивченні історії техніки органічно поєднується з іншими навчальними предметами. У зв'язці з мовно-літературною освітою учні аналізують структуру оповіді, роботу з художнім словом, жанрові особливості історичної розповіді. Співпраця з географією дає змогу простежити просторові аспекти поширення винаходів, торгові шляхи, формування промислових центрів. Поєднання з природничими науками дозволяє пояснити наукові принципи, що

лежать в основі технічних новацій (фізика парової машини, електромагнітні явища в телеграфі, оптика телескопа тощо). Такий міждисциплінарний підхід формує в учнів цілісне бачення історії науки й техніки, показує взаємозв'язок теоретичних відкриттів, практичних винаходів і соціальних змін [1].

Модель сторітеллінг-уроку.

Нижче подано умовну модель організації уроку історії технічного винаходу з використанням сторітеллінгу, яку вчитель може адаптувати до будь-якої теми.

1. Мотивація навчальної діяльності, у даному випадку може виступати як коротка інтригуюча ситуація або запитання («Що було б, якби... не винайшли X?»).

2. Оповідь-історія, що являє собою подачу матеріалу в сюжетній формі з акцентом на героях, конфліктах, середовищі.

3. Аналітичний етап у вигляді обговорення причин, наслідків, моральних аспектів; робота з джерелами, схемами, хронологією.

4. Творчий етап найдоцільніше буде інтерпритувати як створення учнями власних міні-історій, коміксів, міні-проектів або цифрових історій за темою уроку.

5. Рефлексія, обов'язковий етап кожного уроку, який у даному випадку можна провести як підсумкове коло запитань на кшталт: «Що здивувало?», «Яку роль відіграв цей винахід у житті людей?», «Які сучасні паралелі можна провести?».

Така модель уроку поєднує сильні сторони сторітеллінгу (емоційність, образність, сюжетність) із традиційними прийомами історичного аналізу, забезпечуючи глибоке та усвідомлене засвоєння матеріалу.

Отже, техніка сторітеллінгу в методиці викладання історії технічних винаходів виступає не лише цікавим прийомом «пожвавлення» уроку, а є й потужною педагогічною технологією, що поєднує передачу знань, виховання цінностей і розвиток ключових компетентностей. Вона дозволяє формувати в учнів емоційно забарвлене, цілісне уявлення про науково-технічний прогрес як про живий історичний процес, у центрі якого - людина, її вибір і відповідальність.

Література

1. Digital Storytelling in History Teaching. Smileundo. URL: <https://www.smileundo.com/for-educators/digital-storytelling-in-history-teaching>(дата звернення: 03.03.2026).

2. How to Use Storytelling to Teach Science and History. Earthschooling. URL: <https://earthschooling.info/thebearthinstitute/how-to-use-storytelling-to-teach-science-and-history/>(дата звернення: 03.03.2026).

3. Teaching history by telling stories. National Museum of American History. URL: <https://americanhistory.si.edu/explore/stories/teaching-history-telling-stories>(дата звернення: 03.03.2026).

4. THE NARRATIVE BEHIND THE HISTORY OF TIMOTHY BERNERS-LEE'S INVENTION OF THE WEB. KPI Electronic Archive. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstreams/6cfad1de-8ab1-4b93-8169-376ae8ff75a8/download>(дата звернення: 03.03.2026).

5. The Power of Storytelling in Education: Enhancing Learning. LinkedIn. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/power-storytelling-education-enhancing-learning-hannah-young-fcct-ydvie>(дата звернення: 03.03.2026).

6. The role of digital storytelling in bringing history to life in the classroom. International Journal of Applied Research. URL: <https://www.allresearchjournal.com/archives/2025/vol11issue7/PartC/11-7-10-603.pdf>(дата звернення: 03.03.2026).

7. Storytelling as a Pedagogical Tool. EduAcademia. URL: <https://eduacademia.in/storytelling-as-a-pedagogical-tool/>(дата звернення: 03.03.2026).

8. Сторітеллінг у навчанні 2025–2026: як навчати через історії, приклади для уроків і цифрові формати. ThinkGlobal. URL: <https://www.thinkglobal.ua/storiteling-u-navchanni-2025-2026-yak-navchaty-cherez-istoriyi-pryklady-dlya-urokiv-i-cyfrovi-format> (дата звернення: 03.03.2026).

Науковий керівник: Окорокова В.В., д. філос. н., професор, професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Наукове видання

**«ІСТОРИЧНА НАУКА В УМОВАХ ВІЙНИ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ»**

Збірник матеріалів
Всеукраїнської наукової конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

м. Одеса, 12 березня 2026 р.

Електронне видання. Підписано до друку 01.05.2026 р.
Формат 60 x 90 1/16 Умовн. друк. арк. 8,7
Наклад – 150 прим.